

Shiur in Pirkei Avot #2

Source1: Pirkei Avot 1:14

הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי :

Source 2: Rashi – Angst over Fulfilment of Mitzvot

אם אין אני לי מי לי. כלומר אם לא אקיים אני את המצות מי מקיים אותם בשבילי?

וכשאני לעצמי. כי אף כשאני הולך ועושה איני עושה כפי חובתי המוטלת עלי [ס"א וכשאני לעצמי. וכשאני עושה ומקיים אני מגיע (א"ה לענ"ד צ"ל אינו מגיע) לחובה המוטלת עליו]:

ואם לא עכשיו אימתי. בזמן שאני חי. אימתי שכל מי שטרח בע"ש יש לו מה יאכל בשבת אבל מי שלא טרח מה יאכל [וזהו ששנינו התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין]:

Source 3: Rabbeinu Yonah – Developing a self-sustaining source of inspiration

יד הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי - אם לא אוכיח עצמי שאזרו עצמי במצות מי לי להוכיח ולזרזני **כי זרוז האחרים טוב הוא לפי שעה אבל כשיעורר האדם את עצמו בכל יום ויום יוסיף לחשוב מחשבות לעשות מלאכת ה' ואין שכחה לפניו כאשר לבו חפץ והוא דרך ישר לפני איש :**

וכשאני לעצמי מה אני - עדיין לא אוכל להשיג אל אחד מני אלף ממה שאני חייב לעשות. ומשלו משל למה הוא דומה למלך שנתן שדהו לעבדיו ופסק עמהם בשלשים כור לשנה טרחו בה הרבה והביאו לו חמשה כורין. אמר להם המלך והלא פסקתם עמי בשלושים כורין אמרו לו אדוננו המלך שדה שנתת לנו זבורית היתה טרחנו בה הרבה ולא היינו יכולין להוציא ממנה יותר מחמשה כורין **כך אמרו לפני הקדוש ברוך הוא יצר הרע שנתת לנו מנעורינו הוא שנאמר [בראשית ח' כ"א] יצר לב האדם רע מנעוריו. ואפי' כשאדם טורח הרבה לעשות הישר בעיני ה' אין אדם יכול להשיג אלא לדבר מועט ממה שחייב לעשות וזהו שנא' [תהלים ק"ג ט"ו] כי הוא ידע יצרנו זכור כי עפר אנחנו. שאם לא מפני יצר הרע הרבה באדם אפי' בלא שיטרח ויחזור אחר המצוה היה עושה מהם הרבה כשדה עדית אפי' אם לא יטרחו בעבודת אדמתו יצא ממנה שום דבר. אבל עכשיו שידוע שאפי' אם יטרח הרבה לא ישיג אלא המיעוט מפני יצר הרע שמקלקל גופו. **כל שכן אם לא יטרח תשאר נפשו ריקה מן המצות כמו שדה זבורית אם לא יטרח בה** ואם לא יזבלנו ויחרישנו לא יצא ממנו שום דבר ועל זה נאמר [משלי כ"ד ל'] על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב והנה עלה כלו קמשונים כסו פניו חרלים וגדר אבניו נהרסה. **ומפני זה סמך עוררות אחרים ועוררות עצמו ואמר אם אין אני לי מי לי ואם לא אטרח ומעורר את עצמי לחזר אחר המצות אשאר מהן ריקן שאף כשאני לעצמי וטורח בהן איני משיג לחלק קטן מכמה חלקים ומה אני משיג אם לא אטרח כלל:****

Don't rely on tomorrow; every day is to be cherished and utilized

אם לא עכשיו אימתי - שלא יאמר אני היום עסוק במלאכתי למחר אפנה ואעסוק ואתקן עצמי **כי שמא לא תפנה ואפי' אם יפנה היום ההוא חלף עבר ובטל אותו ממלאכת ה' ולא יוכל לשלמו כל ימיו** כי כל הימים אשר הוא חי על האדמה חייב הוא לתקן עצמו ולעסוק במצות ואין לו רשות ליבטל ממלאכתו ואפי' שעה אחת.

The challenge of learning when you are on in years

ועוד יש בכלל זה הלשון אם לא עכשיו בימי נערויות אימתי אם עד זקנה ושיבה יניחנה לא יוכל לעשותה ועל ענין זה אמר דוד ע"ה [תהלים קמ"ד י"ב] אשר בנינו כנטעים מגדלים בנעוריהם. ר"ל כי הנטע בעודנו קטן אדם יכול לגדלו להיות עץ ישר ולא יהיה עקום אך לאחר שגדל בעקומו היותו קשה הוא מאד

לתקן וכן האדם בעודנו קטן בקל הוא להיות בדרך טוב ולסור מן הרע אבל אם הזקין ברשעו קשה בעיניו להניחה כמו שכתוב [משלי כ"ב ו'] חנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה וכתוב [דברים כ ט] כי האדם עץ השדה ועוד כי התשובה בימי זקנה אינה תשובה שלמה כי באותו זמן אין היצר חזק והתאוה נקיה ולא תערב לנפש ואין לו חפץ בהנאת העבירות וזו היא הסיבה אליו לתשובה ועל ענין זה נאמר [קהלת י"ב א'] וזכר את בוראך בימי בחרותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ:

Source 4: Chapter 1: Mishna 14

By Rabbi Shaya Karlinsky | Series: Maharal | Level: Intermediate

He (Hillel) would say: If I am not for myself (personally working to perfect myself) who will (perfect me)? And when I am only for myself, what am I? And if not now, then when?

A person should not consider himself as naturally being a person of merit and Torah. Rather, he must work to acquire these virtues. Therefore, we are taught "If I am not for myself, who will be," meaning that if I don't work at perfecting myself with the acquisition of Torah and Mitzvoth, no one else can do it for me; the Torah and Mitzvoth of others won't give me perfection. Even if one's father learned Torah, that Torah is not transferable to his son through inheritance. This differs from monetary possessions. It is possible that one person can amass wealth and then present it to another person who did not work for it, or pass it on to his son as an inheritance. There are also material things that many people can acquire, even others were responsible for their production. (See Ta'anith 9a that rain and dew may fall in the merit of only one person, although many others will benefit from it. Also Ta'anith 24b and Berachoth 17b, teaching us that the entire world acquired its sustenance due to the need to provide food for Chaninah (ben Dosa), who then only ate a small amount, leaving the balance over for the rest of the world to eat.)

But it is not possible for a person to acquire virtues and perfection, to reach the World to Come, through the accomplishments of others. Every person must perfect himself; no one else can perfect him. So if I am not "for myself," working to perfect myself, no one else is able to.

But even "if I am for myself," meaning that I do what is incumbent upon me, my accomplishments are still limited, due to my being flesh and blood, and I cannot fully accomplish what is truly fitting for the soul. (The soul is simply not able to be properly nourished from the actions of a physical body.)

These two lessons are embodied in the Midrash (Vayikrah Rabbah 4:2). On the verse (Koheleth 6:7) "All man's toil is 'lifihu' (for himself; according to himself)," says Rav Shmuel bar Yitzchak: All (the perfection) that a man strives for and reaches in Torah

and Mitzvoth is only (perfection) for himself, but not for his son or daughter. (He can't bequeath his perfection to them.) On the verse (ibid) "And also the soul will not be satiated," Rebbe Levi teaches that since the soul understands that it works for transcendent goals, for the nature of the soul is spiritual, (as opposed to working for some material accomplishments) she never becomes filled with Torah and good deeds. (There is always room for more.) An illustration of this would be the case of a peasant who married a princess. Whatever delicacies he will feed her, she can never be truly satisfied. It will never reach the level of pampering to which she is accustomed, for he is not royalty, and has no ability to provide her with what she deserves. So, too, the physical human being, who is rooted in the material world, is incapable of providing the soul with its true needs, for the soul is from the spiritual world (and can never be satiated with what is available in the material).

These Midrashim illustrate for us the two lessons discussed. Whatever perfection a person attains, it is exclusively his, and cannot be transferred to others, not even to his children. And even the perfection that the person attains for himself can never fill him to capacity. If a person eats a large amount of food, his stomach will certainly become full, to the point where no more can be consumed. But the soul of the person can never become full, no matter how much Torah and how many Mitzvoth it takes in. The soul is always looking to further fill an ongoing, insatiable need. The illustration brought compares the union of the soul to the body with a marriage of a princess with a peasant. The spiritual soul is "wedded" to the physical body, and even if the person does a number of Mitzvoth and good deeds, which are the nourishment of the soul, the soul can never be fully satiated. For the soul emanates from the Divine, and physical actions in the material world have no ability to fully nourish a soul whose origins are from the spiritual world.

It is from this perspective that Hillel taught: If I do not perfect myself, perfection cannot come to me from anyone else. But whatever I do is limited by the physical nature of my existence, and my human actions can never be a COMPLETE nourishment for the elevated soul.

Hillel then concludes with a third lesson, for man who has a limited life span on this earth. "If not NOW — then when?" A person must awaken himself from his sluggish routine, and energize himself to do Mitzvoth and good deeds, since he can't rely on anyone else to provide him with the needed accomplishments. And even if he does ALL that was incumbent upon him, he cannot fully provide the soul with all it needs, certainly during his very limited time on this earth.

All the lessons of Hillel (in these three Mishnayoth) flow from his special character of humility, and this is what links these lessons together.

Source 6: Avodat Yisrael – Likutim on Pirkei Avot

The role of the Jewish leader vis-à-vis himself!

הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי. יבואר על דרך הפשוט, כי בודאי הצדיק צריך להושיע לישראל ולהעלותם ולקרבתם לעבודת ה' יתברך ולעשות כל התאמצות, אך האדם בעצמו צריך גם כן לישא בעול ולכוף עצמו כאגמון ולשמוע מוסר ותוכחת הצדיק, ולא להכביד לבבו כאבן כי אז לא יועיל לו, כמאמר הכתוב (דברים כב, א) לא תראה את שור אחיך, שהוא מדריגת שור שעושה מעשה בהמה, או שיו נדחים והתעלמת מהם, רק השב תשיבם לאחריך, לעבודת ה' יתברך. ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו, דעת הוא התחברות, פירוש שאין אתה יכול לחברו אל הקדושה, ואספתו אל תוך ביתך, שתכניסהו במחשבתך ולהתפלל עבורו. עד דרוש אחיך אותו, רצה לומר עד שירחמו עליו מן השמים, והשבותו לו. וכן תעשה וגו' הקם תקים עמו, וכמו שפירש רש"י ז"ל (שם, ד) שלא יאמר הואיל ועליך מצוה וכו', לא כן הדבר, רק שזה האדם בעצמו צריך שיהיה גם כן סעד לדבר הזה ולהתחזק בעבודתו יתברך שמו ואז יצליח. ולזה אמר התנא אם אין אני לי מי לי, רצה לומר כשאני בעצמי איני מחזיק אותי בדבר זה, לא יועיל לי שום אדם בעולם:

או יאמר אם אין אני לי מי לי. פירוש אם אין האניי דהיינו הבורא יתברך, לי, כלומר שגם זה שאני עובדו גם זה הוא מכוחו יתברך המשפיע לי ונותן בי כח ושכל לעבוד אותו, מי לי, ואם לא עכשיו אימתי, לא כמו השוטים שמניחים לעבודת הבורא עד אחר ימי זקנותם ואחר עשיית צרכיהם. ויש אשר יעזבו ימיהם בהבל וריק מהבלי הזמן וסומכין עצמן על ימי הזקנה. **כי בודאי אם היה האדם יודע יום קצו בודאי היה מקיים זאת שוב יום אחד וכו' (אבות ב, טו) בכל רצונו וחשקו, נמצא וכי מחמת שהוא בטוח בחסד הבורא שיאריך עוד ימיו, בגלל כן יהא מחסר בעבודתו יתברך, אין זה כי אם כפוי טובה חס ושלום.** וזהו משכיל לדוד (תהלים נב, א), כשהיה דוד המלך ע"ה עובד את הבורא היה מסתכל בהמשכיל המשכילו כל זה הוא הבורא יתברך לומר שאין זה מצדו ומשכלו:

Source 7: Commentary of Shem MiShmuel - Behukotai

במד"ר (פ' ל"ו) וזכרתי את בריתי יעקב הה"ד לפני הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים, ב"ש וב"ה, בש"א השמים נבראו תחילה ובה"א הארץ נבראת תחילה וכו', רבי יוחנן בשם חכמים אמר לבריאה שמים קדמו ולשכלול הארץ קדמה וכו', אמר ר' אלעזר בר"ש אם כדעת שאמר אבא [ששניהם נבראו כאחת] בכל מקום מקדים שמים לארץ ובמקום אחד מקדים ארץ לשמים אלא מלמד ששניהם שקולין שוין זה כזה וכו' עד בכל מקום מקדים אברהם לאבות וכאן וזכרתי את בריתי יעקב מלמד ששלשתן שוין זה כזה. נראה לפרש הפלוגתא דב"ש וב"ה, אף דמה דהוה הוה ומה נ"מ אם זה קדם או זה קדם, דברים גדולים השמיענו, כי ידוע שהאדם הוא עולם קטן וכל מה שיש בעולם הגדול יש דוגמתו בקטן, ושמים וארץ יש דוגמתם באדם מוח ולב, מהות המוח להתרומם ונתבקש ממנו להיות מוגבה בדרכי ה' ושיעסוק בהשגות ולהגביה עוף עד כנפי שמים, והלב נתבקש ממנו להיות נכה רוח ונכנע כמ"ש (תהלים נ"א) לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה, ואדם איננו נקרא שלם אלא בהתקבץ בו שתי המדות התרוממות השכל ושבירת הלב, אך מובן שאין שתי אלה נקנות לאדם ברגע אחד, ובזה פליגי ב"ש וב"ה מה להקדים. בש"א להתחיל בשלימות והתרוממות השכל, כי באם יתחיל בשבירת הלב יש לחוש שיתבטל בעיני עצמו ולא יאמין בחייו ויגרום לו יאוש נורא, ע"כ מוטב להתחיל בהשגות והתרוממות השכל ועי"ז יהי לבו מוגבה בדרכי ה' ויבטל במחשבתו את כל המונעים והמלעיגים ויהיו בעיניו כאפס ואין אנשי מלחמתו. ובה"א שיש להתחיל בלב נשבר, כי באם יתחיל בהתרוממות השכל יש לחוש שתסתעף גסות הרוח וחוצפה יתירה שהן כתרס על הלב בפני שום דבר קדושה. ואמר ר' יוחנן משום רבנן, ומסתמא כך הלכה, שלבריאה השמים קדמו היינו שאדם המתחיל להתעורר אי אפשר כי אם ע"י התרוממות השכל מטעמים

הנ"ל שאמרו ב"ש, אבל לשכלול היינו אחר שהתעוררה ראשית ההתעוררות שוב שבירת הלב קודמת כטעמא דב"ה. ובאמת מצינו כיוצא בו גם בדברי ב"ה עצמו (אבות פ"א) אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני, תחילה אם אין אני לי מי לי, היינו הגבהת הלב והתרוממות השכל לאמור כל העולם כולו לא נברא אלא בשבילי, אך להתישב תיכף וכשאני לעצמי מה אני שזוהי מדת שבירת הלב, ומ"מ אין זה התכלית לישאר כל היום בהכנעתו ושבירת לבו, ורק דין קדימה לשכלול ניתן לשבירת הלב אבל אח"כ השמים נשתכללו הוא התרוממות והשגת השכל. קיצור הדבר שראשית התעוררות האדם תהי' מפאת התרוממות השכל ואח"כ לשוב אל לבו לבחון אם הוא כפי המתבקש ומזה תצמח לו שבירת הלב, אבל לא יסתפק בענוותו אלא יתאמץ בהתרוממות השכל ובהשגות בלימוד התורה ותפלה בהתלהבות:

ויש לומר שזה הסדר של חג פסח וימי הספירה ושבועות. כי ידוע שפרעה הוא אחוריים של דעת, וכשנשפל כח מצרים נפתחה לישראל דעת דקדושה, וע"כ היו להם השגות גדולות מאד ביום טוב הראשון של פסח וכמפורסם בדברי חכמי האמת ז"ל, אבל לא עמדו בכך אלא שבו למוחין דקטנות וספרו מ"ט ימים למתן תורה שהוא ענין ביטוש לנפש הבהמית ולב נשבר, ואח"כ זוכין לשבועות מ"ת שהוא התרוממות השכל ביתר שאת ויתר עז: